

MALİ YERELLEŞME VE KURAMSAL TARTIŞMALAR

Mayıs 2017

Mali Yerelleşme - Mali Özerklik

- Yerelleşme, daha fazla görev ve sorumluluğun yerel yönetimlere devredilmesidir.
- Mali yerelleşme yerel yönetimlere devredilen görev ve sorumlulukları karşılayacak mali kaynakların yerel yönetimlere devredilmesidir.
- Mali özerklik farklı seviyedeki yönetimlerin içinde bulunduğu yönetim sisteminden beslenen kurumsal yapının bir sonucudur. Bu şekilde mali özerklik harcama, kaynak ve sorumlulukların ne derece yerel yönetimlerin kontrolünde olduğunu anlamamıza yardımcı olmaktadır. Bu ise mali yerelleşmenin basit ölçümünden kaynaklı çokboyutlu yapının ihmal edilmesi meselesi mali özerkliğin ölçümü ile giderilmeye çalışılmaktadır. (Blöchliger ve King, 2006: 5).

Mali Yerelleşme

Mali yerelleşme yerel yönetimlere devredilen görev ve sorumlulukları karşılayacak mali kaynakların yerel yönetimlere devredilmesi olarak tanımladığımızda:

Mali işlemlerin yerelleşmesi:

- 1) Harcamalar,
- 2) Gelirler
- 3) Borçlanma

Açılarından söz konusu olabilir.

Mali yerelleşme sırasıyla şu iki şekilde ölçülebilir:

Mali Yerelleşme

1. Herhangi bir yerel birimdeki (belediye, il özel idaresi gibi) harcamaların o yerel birimin bulunduğu il veya bölgedeki toplam kamu harcamalarına oranı,

$$MY_H = \sum \uparrow \text{YKH} / \sum \uparrow \text{TKH}$$

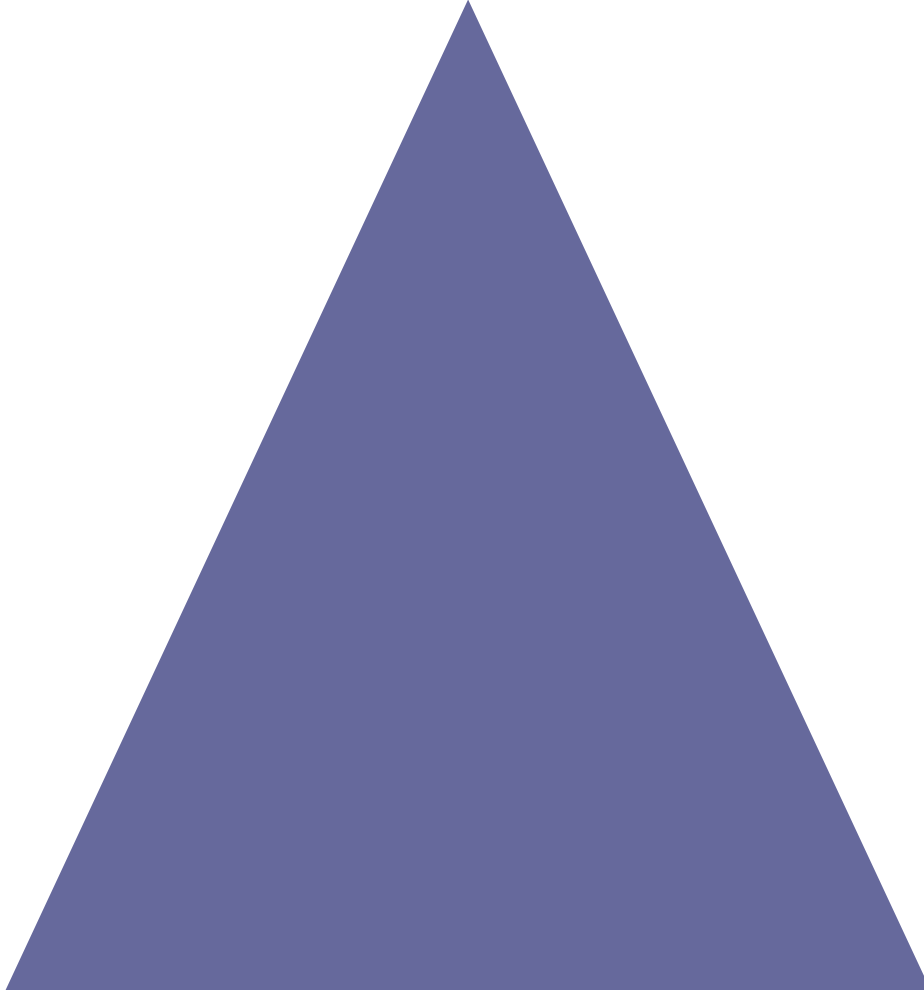
2. Herhangi bir yerel birimde yerel olarak toplanan gelirlerin o il veya bölgede toplanan kamu gelirlerine oranı.

$$MY_G = \sum \uparrow \text{YKG} / \sum \uparrow \text{TKG}$$

Harcama Özerkliği

- **Politika özerkliği:** Yerel yönetimlerin temel politika amaçları ve hizmet sunumu konularında ne düzeyde yetkili oldukları ve belirli konularda iş yapmaya zorlanıp zorlanmadıklarıdır.
- **Bütçe Özerkliği:** Yerel yönetimlerin kaynak tahsisi ve önceliklerin belirlenmesinde bütçeleri üzerinde ne derece kontrol sahibi olduklarıdır.
- **Girdi Özerkliği:** Yerel yönetimler personel yönetimi, maaşların belirlenmesi ve seviyesi gibi konular ile diğer hizmet girdilerini ne düzeyde kontrol etmektedir.
- **Çıktı Özerkliği:** Yerel yönetimlerin sunulan hizmetlerin standartları üzerinde nicelik ve nitelik açısından ne derece kontrol gücüne sahiptir. Örneğin ulaşım ücretlerini, su fiyatlarını, çöp toplama bedelini belirleyebilmesi gibi.
- **İzleme ve Değerlendirme:** Yerel yönetimler ne seviyede sundukları hizmetleri izleyebilme, değerlendirme ve karşılaştırma yapabilmektedir.

Gelir Özerkliği

Yerel Yönetim Vergi Oranını ve Matrahı Belirliyor

Yerel Yönetim Vergi Oranını Belirliyor

Merkez Vergilerin Matrahını ve Oranını Belirliyor Yerel İse Sadece Değer Belirleme Sürecine Katkı Sağlıyor

Vergi Dışı Öz Gelirlere İlişkin Ücret ve Bedelleri Yerel Yönetim Belirliyor

Vergi Dışı Öz Gelirlere İlişkin Ücret ve Bedelleri Merkezin Belirlediği Sınırlar İçinde Yerel Yönetimler Belirliyor

Vergi Dışı Öz Gelirlere İlişkin Ücret ve Bedelleri Ülke Parlamentosu Belirliyor

Vergi Dışı Öz Gelirlere İlişkin Ücret ve Bedelleri Yürütme Organı (Bakanlar Kurulu) Belirliyor

Merkezden Yapılan Transferler Bir Koşula Bağlı Değil

Merkezden Yapılan Transferlerin Bir Kısmı Koşullu. Merkez Kullanılacak Alanları Belirliyor

Mali Yerelleşme/Federalizm ve Kuramsal Tartışmalar